

НАЦРТ ЗАКОНА О ПОРЕЗУ НА УВОЗ УГЉЕНИЧНО ИНТЕНЗИВНИХ ПРОИЗВОДА

Уводне одредбе

Члан 1.

Овим законом уређује се порез на увоз угљенично интензивних производа (у даљем тексту: порез).

Угљенично интензивни производ

Члан 2.

Угљенично интензиван производ је роба која се увози у Републику Србију а обухваћена је неком од следећих категорија:

1) за гвожђе и челик из тарифних ознака номенклатуре Царинске тарифе: 2601 12 00; 7201; 7202 1; 7202 4; 7202 6; 7203; 7206; 7207; 7218; 7224; 7205; 7208; 7209; 7210; 7211; 7212; 7213; 7214; 7215; 7216; 7217; 7219; 7220; 7221; 7222; 7223; 7225; 7226; 7227; 7228; 7229; 7301; 7302; 7303 00; 7304; 7305; 7306; 7307; 7308; 7309 00; 7311 00; 7318; 7326;

2) за цемент из тарифних ознака номенклатуре Царинске тарифе: 2507 00 80; 2523 10 00; 2523 21 00; 2523 29 00; 2523 90 00; 2523 30 00;

3) за ђубриво из тарифних ознака номенклатуре Царинске тарифе: 2808 00 00; ; 2814; 2834 21 00; 3102 (осим: 3102 10); 3105 (осим: 3105 60 00);

4) за алуминијум из тарифних ознака номенклатуре Царинске тарифе: 7601; 7603; 7604; 7605; 7606; 7607; 7608; 7609 00 00; 7610; 7611 00 00; 7612; 7613 00 00; 76 14; 7616.

На тарифне ознаке наведене у ставу 1. овог члана примењују се прописи о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе.

Значење термина

Члан 3.

Поједини појмови коришћени у овом закону имају следеће значење:

- 1) надлежни орган је Пореска управа Републике Србије;
- 2) емисија CO₂eq означава количину емисија одређених гасова са ефектом стаклене баште која је изражена у еквиваленту угљен-диоксида;
- 3) валидатор је лице акредитовано за верификацију емисија CO₂eq од стране тела које је члан Међународног акредитационог форума (енг. IAF);
- 4) увоз је стављање робе у слободан промет, у складу са царинским прописима Републике Србије.

Предмет опорезивања

Члан 4.

Порез се обрачунава и плаћа на увоз угљенично интензивних производа у Републику Србију, у складу са овим законом.

Обвезник пореза

Члан 5.

Обвезник пореза (у даљем тексту: обвезник) је лице које увози угљенично интензивни производ у своје име и за свој рачун, а у случају посредног царинског заступања, у складу са царинским прописима, обвезник је лице за чији рачун се угљенично интензиван производи увозе у Републику Србију.

Лице из става 1. овог члана не сматра се обвезником у смислу овог закона ако је у пореском периоду за који се подноси пореска пријава из члана 10. овог закона укупно увезло мање од пет тона угљеничних производа.

Пореска основица

Члан 6.

Пореску основицу за обрачун пореза (у даљем тексту: основица) чини укупна количина емисија CO₂eq која је настала током процеса производње угљенично интензивних производа, а који су увезени у Републику Србију од стране обвезника у пореском периоду.

Основица у вези са појединачним угљенично интензивних производом утврђује се као:

1) реално настала количина емисија CO₂eq у вези са угљенично интензивним производом, потврђена у извештају валидатора, умањена за референтну количину емисија; или

2) процењена настала количина емисија CO₂eq у вези са угљенично интензивним производом, у случају да из било ког разлога валидатор не може да потврди реално насталу количину емисија CO₂eq у вези са таквим угљенично интензивним производом.

Уколико валидатор из става 2. овог члана нема седиште, односно пребивалиште у Републици Србији, надлежни орган прихвата извештај таквог валидатора у случају да су испуњени следећи услови:

1) валидатор има седиште, односно пребивалиште у земљи порекла угљеничног производа на који се односи извештај;

2) земља у којој валидатор има седиште, односно пребивалиште признаје извештаје који су сачинили валидатори са седиштем, односно пребивалиштем у Републици Србији.

Референтна количина емисија из става 2. тачка 1) овог члана представља производ износа референтних вредности емисија које су утврђене за одређени производни процес, односно активност као неизбежне упркос употреби најнапредније расположиве технологије и количину произведеног производа, односно обим предузете активности у току пореског периода.

Процењена настала количина емисија CO₂eq у вези са појединачним угљеничним производом из става 2. тачка 2) овог члана представља производ количине увезеног угљеничног производа и подразумеваних вредности емисија CO₂eq у мерној јединици тона CO₂eq по тони угљеничног производа.

Министар задужен за послове заштите животне средине ближе прописује референтне вредности из става 4. овог члана и подразумеване вредности емисија CO₂eq из става 5. овог члана, уз коришћење признатих међународних вредности.

Порески период

Члан 7.

Порески период је календарска година.

Износ пореза

Члан 8.

Износ пореза обрачунава се као производ основице из члана 6. овог закона и износа пореза за CO₂eq по тони из става 2. овог члана.

Износ пореза за једну тону CO₂eq је четири евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења пореске пријаве из члана 10. овог закона.

Начин и рок плаћања

Члан 9.

Обвезник је дужан да плати порез у року за подношење пореске пријаве.

Пореска пријава

Члан 10.

Обвезник је дужан да надлежном органу поднесе пореску пријаву у којој је исказан порез за порески период.

Уз пореску пријаву се подноси документ о верификацији емисија повезаних са угљенично интензивним производима.

Министар задужен за послове финансија ближе уређује облик, садржину и начин подношења пореске пријаве, као и пратеће документације.

Члан 11.

Пореска пријава се подноси најкасније 31. маја текућег пореског периода за претходни порески период.

Подаци садржани у пореској пријави морају одговарати подацима садржаним у прописно попуњеним царинским декларацијама по којима су угљенично интензивни производи увезени у Републику Србију.

Порески кредит

Члан 12.

Обвезник има право на порески кредит у висини извршеног плаћања по основу производње угљенично интензивног производа у земљи порекла тог производа.

Порески кредит из става 1. овог члана је износ за који се умањује обрачунати порез.

Плаћање из става 1. овог члана подразумева сваку врсту накнаде чије је плаћање извршено на име емисије CO₂eq у вези са угљеничним производом који је увезен у Републику Србију.

Право на порески кредит остварује се под условом да обвезник уз пореску пријаву из члана 10. овог закона достави:

- 1) доказ о извршеном плаћању из става 1. овог члана;
- 2) податке о висини плаћеног износа у валути земље порекла, као и у еврима уколико валута земље порекла није евро, у складу са средњим курсом Народне банке Србије на дан плаћања;
- 3) идентификацију угљенично интензивних производа и количину емисија CO₂eq на које се плаћање из става 1. овог члана односи;
- 4) податак о методологији обрачуна емисија CO₂eq на основу којих је извршено плаћања из става 1. овог члана;
- 5) временски период на који се плаћање односи.

Порески кредит може да се користи само за порески период у којем је извршен увоз или за порески период који непосредно следи пореском периоду у којем је извршен увоз.

Министар задужен за послове финансија ближе прописује начин остваривања права на порески кредит из става 1. овог члана, укључујући и документацију потребну за верификацију плаћања у земљи порекла.

Достављање података

Члан 13.

Управа царина Републике Србије надлежном органу доставља податке о којима води евиденцију, а који су у вези са увозом угљеничних производа.

Министар задужен за послове финансија ближе прописује рокове и податке које Управа царина Републике Србије доставља надлежном органу у вези са ставом 1. овог члана.

Примена закона којим се уређују порески поступак и пореска администрација

Члан 14.

На сва питања која нису уређена овим законом сходно ће се примењивати одредбе закона којим се уређују порески поступак и пореска администрација.

Подзаконски акти

Члан 15.

Подзаконски акти неопходни за примену овог закона доносе се у року од 180 дана од дана ступања овог закона на снагу.

Примена на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија

Члан 16.

Влада Републике Србије уредиће извршавање овог закона на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија за време важења Резолуције Савета безбедности ОУН број 1244.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 17.

Одредбе члана 12. овог закона примењиваће се десет година почев од дана почетка примене овог закона.

Члан 18.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се почев од 1. јануара 2026. године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о порезу на увоз угљенично интензивних производа (у даљем тексту: Закон) садржан је у одредбама члана 97. тач. 6. и 9. и 16. Устава Републике Србије, према којима Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, порески систем, систем заштите и унапређења животне средине, као и рад републичких органа.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

- *Проблеми које Закон треба да реши, односно циљеви који се Законом постижу*

Закон се уводи ради успостављања фискалног механизма којим се обезбеђује опорезивање и једнак третман угљенично интензивних увозних производа на домаћем тржишту.

С обзиром на планирано увођење пореза на емисије гасова са ефектом стаклене баште у Републици Србији, циљ закона је обезбеђивање равноправне конкурентности под једнаким условима, уз истовремено подстицање смањења емисија и унапређење заштите животне средине.

- *Разматране могућности да се проблеми реше и без доношења Закона*

Имајући у виду да се пореска материја регулише законом нема могућности да се проблеми реше без доношења Закона.

- *Зашто је доношење Закона најбољи начин за решавање проблема?*

Доношење овог Закона је најбољи начин за решавање проблема из разлога што се ради о законској материји коју је једино и могуће регулисати доношењем закона.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз члан 1.

Овим чланом уређује се порез на увоз угљенично интензивних производа.

Уз члан 2.

Овим чланом се дефинишу угљенично интензивни производи на чији се увоз плаћа порез. Листа производа је заснована на Механизму прекограничног прилагођавања цене угљеника Европске уније (у даљем тексту: СВМ механизам), који такође предвиђа третман ових производа. У односу на добра предвиђена СВМ механизмом, искључени су водород и електрична енергија због занемарљиво ниске производње водородна са једне, и техничких

ограничења и још увек недефинисане прецизне методологије за опорезивање емисија из увоза електричне енергије са друге стране.

Уз члан 3.

Овим чланом се уређују појмови који се користе у даљем тексту Закона.

Уз члан 4.

Овим чланом уређује се да се порез обрачунава и плаћа на увоз угљенично интензивних производа.

Уз члан 5.

Овим чланом уређује се обвезник пореза, као и изузетак за лица која су у пореском периоду увезла мање од пет тона угљенично интензивних производа.

Уз члан 6.

Овим чланом уређује се утврђивање пореске основице.

Уз члан 7.

Чланом 7. уређује се порески период за који се обрачунава и плаћа порез.

Уз члан 8.

Чланом 8. прописује се утврђивање износа пореза.

Уз члан 9.

Овим чланом уређује се рок за плаћања пореза.

Уз чл. 10. и 11.

Овим члановима дефинише се обавеза поношења пореске пријаве и рок за њено подношење, као и документација која се подноси уз пореску пријаву.

Уз члан 12.

Овим чланом уређује се право обвезника на порески кредит, као и услови за остваривање истог.

Уз члан 13.

Овим чланом прописује се обавеза Управе царина да доставља податке који су од значаја за утврђивање и контролу исказане пореске обавезе Пореској управи.

Уз члан 14.

Овим чланом прописана је сходна примена закона којим се уређују порески поступак и пореска администрација.

Уз члан 15.

Овим чланом уређује се рок за доношење подзаконских аката.

Уз члан 16.

Овим чланом прописује се правни основ за доношење акта Владе Републике Србије којим ће се уредити извршавање овог закона на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија за време важења Резолуције Савета безбедности ОУН број 1244.

Уз чл. 17. и 18.

Овим чланом уређује се да ће се одредбе члана 12. овог закона примењивати десет година почев од дана почетка примене овог закона, као и ступање на снагу и почетак примене овог закона.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије.

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Сагледавање постојећег стања

1) Приказати постојеће стање у предметној области у складу са важећим правним оквиром.

Овим законом уводи се порез на увоз угљенично интензивних производа у Републици Србији.

2) Да ли је уочен проблем у области и на коју циљну групу се односи? Представити узроке и последице проблема. Да ли постоје неки други разлози за промену (интервенцију) у области у случају да није уочен проблем?

Недоношење овог закона имало би за последицу неједнак третман домаћих произвођача у односу на увознике угљенично интензивних производа и с тим у вези нарушене конкурентности на домаћем тржишту.

2. Кључна питања за утврђивање циљева

1) Који циљ је потребно постићи?

Превенција стварања неравноправног положаја домаћих произвођача у односу на увознике угљенично интензивних производа.

2) Да ли је циљ који се постиже доношењем прописа усклађен са циљевима важећих планских докумената и приоритетним циљевима Владе?

Законом се уводи механизам комплементаран механизму из закона о порезу на емисије гасова са ефектом стаклене баште, у складу са праксом Европске уније, Уједињеног Краљевства и других јурисдикција које су препознале потребу за заштитом домаће индустрије кроз механизме граничне корекције угљеника.

3) *На основу ког показатеља учинка се утврђује да ли је дошло до постизања циља?*

Ефикасност примене Закона оцењиваће се на основу износа прикупљених средстава, броја пријављених увоза, обима опорезоване робе, као и очувања тржишног учешћа домаћих произвођача у релевантним секторима.

4) *Дефинисати извор провере и рокове за прикупљање података за праћење примене прописа.*

Подаци којима располаже Управа царина и Пореска управа.

3. Идентификовање опција

1) *Да ли је циљ могуће постићи применом „status quo” опције? Приказати последице примене „status quo” опције.*

Непримењивање предложеног законског решења довело би до фаворизовања увоза у односу на домаћу производњу, односно нарушавања конкуренције на тржишту Републике Србије.

2) *Да ли је циљ могуће постићи искључиво применом подстицајних, информативно-едукативних, институционално-управљачких или мера за обезбеђивање добара и услуга, без доношења новог или измене постојећег прописа? Навести разлоге због којих се одустало од примене ове опције.*

Циљ није могуће постићи применом других (подстицајних, информативно-едукативних, институционално-управљачких или мера за обезбеђивање добара и услуга) без доношења новог прописа, будући да је предмет закона увођење пореза који до сада није постојао у пореско-правном систему Републике Србије и који се мора увести законом.

3) *Које су кључне промене које се прописом предлажу ради постизања циља?*

Увођење пореза на увоз угљенично интензивних производа.

4) *Које опције су разматране приликом израде прописа и навести разлоге због којих се од њих одустало?*

Не постоји алтернативно решење којим би се омогућио уједначени третман увозника и домаћих произвођача.

5) *Која је међународна упоредна пракса у регулисању области?*

Приликом израде прописа разматрана су друга упоредноправна решења попут СВАМ механизма као скупа мера којим се постиже уједначени третман домаћих произвођача и увозника.

Европска унија примењује СВАМ механизам од 2023. године, са пуном фискалном применом од 2026. године. Сличне механизме разматрају и примењују Уједињено Краљевство, Канада, Турска и Аустралија.

4. Анализа економских ефеката

1) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нови, укида или мења постојећи административни поступак и/или административни захтев за привредне субјекте и који су позитивни ефекти овог решења? Да ли предложена решења утичу на повећање или умањење административних трошкова и колико износи повећање или умањење административних трошкова које сноси привредни субјект?

Уводи се административни поступак подношења пореске пријаве и плаћања пореске обавезе једном годишње. Будући да се уводи нови порез, неопходно је регулисати и наведене административне поступке. Нису предвиђени посебни административни трошкови.

2) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нова, мења или укида постојећа финансијска обавеза за привредне субјекте? Који су позитивни ефекти увођења нове, измена или укидања обавезе?

Уводи се порез на увоз угљенично интензивних производа чији ће обвезници бити увозници ових производа (изузев у случају да увозе мање од пет тона производа на годишњем нивоу). Порез се плаћа на годишњем нивоу, до 31. маја текуће године – пореског периода за претходну календарску годину – порески период.

3) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нова, мења или укида постојећа обавеза која утиче на повећање или умањење трошкова производње и/или пружања услуга које сноси привредни субјект? Колико износи повећање или умањење ових трошкова? Да ли се обавеза може испунити на домаћем тржишту и да ли је рок за испуњење обавезе примерен? Који су позитивни ефекти увођења нове, измена или укидања обавезе?

Трошкови за увознике се повећавају, али су пажљиво одмерени како би били еквивалентни терету који носе домаћи произвођачи. Обавеза се може испунити на домаћем тржишту, а рокови су примерени.

4) На који начин ће предложена решења прописа утицати на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту?

Закон обезбеђује изједначавање фискалног третмана, чиме се штити конкурентност домаће индустрије на домаћем тржишту. На међународном тржишту, ефекти су неутрални.

5) На који начин ће предложена решења прописа утицати на конкуренцију?

Закон подстиче земље у региону да уведу сличне механизме, чиме се доприноси регионалној хармонизацији и смањењу ризика од премештања производње.

6) На који начин ће предложена решења прописа утицати на микро, мале и средње привредне субјекте (ММСП)?

Микро, мали и средњи привредни субјекти имаће додатни трошак при увозу угљенично интензивних производа, али само у случају да на годишњем нивоу увозе више од пет тона угљенично интензивних производа.

5. Анализа ефеката на друштво

1) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нови, укида или мења постојећи административни поступак за грађане и који су позитивни ефекти овог решења? Да ли предложена решења прописа утичу на повећање или умањење административних трошкова и колико износи повећање или умањење административних трошкова које сnose грађани?

Не уводи се нови нити мења или укида постојећи административни поступак за сва лица која увозе мање од пет тона угљенично интензивних производа у пореском периоду.

2) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нова, мења или укида постојећа финансијска обавеза за грађане?

Не уводи се нова нити мења или укида постојећа финансијска обавеза за грађане, већ искључиво за увознике који увозе више од пет тона угљенично интензивних производа у пореском периоду.

3) Да ли се предложеним решењима прописа уводи нова, мења или укида постојећа обавеза која утиче на трошкове живота?

Решења предложена овим законом не би требало да имају утицај на трошкове живота.

4) На који начин предложена решења прописа утичу на доступност, квалитет и цене роба и услуга од значаја за животни стандард становништва?

Закон не би требало да има негативан ефекат.

5) На који начин предложена решења прописа о утичу на тржиште рада, запошљавање, услове за рад и синдикално удруживање?

Закон нема значајан директан утицај на тржиште рада.

6) На који начин предложена решења прописа утичу на здравље људи?

/

7) На који начин предложена решења прописа утичу на обим остваривања права на правично суђење, приступачност јавним површинама и објектима и приступ информацијама? На који начин предложена решења утичу на квалитет и доступност јавних услуга, услуга система социјалне заштите, система здравствене заштите и система образовања, као и у других јавних услуга, нарочито у контексту заштите и унапређења права припадника осетљивих друштвених група?

/

8) *На који начин предложена решења прописа утичу на доступност културних садржаја и очување културног наслеђа?*

/

9) *Да ли предложена решења прописа имају различите ефекте на жене и мушкарце, тј. родну равноправност? Описати те ефекте. Да ли пропис повећава или умањује родну равноправност? Које мере су предвиђене за ублажавања потенцијалних негативних ефеката прописа на родну равноправност?*

/

6. Анализа ефеката на животну средину и климатске промене.

1) *На који начин предложена решења прописа утичу на животну средину?*

Закон има позитиван ефекат на животну средину кроз подстицање увоза производа са нижим емисијама и смањење укупног угљеничног отиска.

7. Анализа управљачких ефеката.

1) *Које активности је потребно спровести и у којим роковима како би се омогућила примена прописа? Која организациона јединица унутар органа, односно организације који врше јавна овлашћења, је одговорна за спровођење ових активности?*

Примена закона захтева успостављање система којим се обезбеђује подношење пореске пријаве, обуку кадрова и доношење подзаконских аката.

Надлежности Министарства за заштиту животне средине и Министарства финансија огледају се у доношењу подзаконских аката неопходних за примену овог закона.

2) *Одредити капацитете органа, односно организације који врше јавна овлашћења који је потребно ангажовати за примену прописа. Да ли су капацитети довољни за примену прописа?*

Постојећи капацитети су делимично адекватни, али је потребно додатно јачање техничких и административних ресурса, посебно у области контроле и верификације емисија из увоза.

3) *На који начин предложена решења прописа утичу на ефикасност, одговорност и транспарентност рада органа, односно организација који врше јавна овлашћења надлежних за примену прописа?*

/

4) *На који начин предложена решења прописа утичу на владавину права?*

Закон јача владавину права кроз јасно дефинисане обавезе, правну сигурност и усклађеност са међународним стандардима.

8. Анализа финансијских ефеката.

1) Колико износе јавни расходи примене прописа и из којих извора финансирања ће се обезбедити средства?

Примена закона не захтева додатна средства.

2) Какве ће ефекте предложена решења прописа имати на јавне приходе и расходе?

Закон повећава јавне приходе кроз наплату пореза, док расходи зависе од обима подршке у вези подстицаја за декарбонизацију, који нису предмет уређивања овог закона.

9. Анализа ризика.

1) Навести кључне ризике за примену прописа. Које мере ће бити предузете како би се смањила вероватноћа настанка ризичних догађаја, односно умањили њихови ефекти које мере ће бити предузете уколико се ризик оствари?

Ризици укључују административне изазове. Мере за ублажавање укључују постојање периода прилагођавања (годину дана, с обзиром на то да ће се пореске пријаве подносити од 1. јануара до 31. маја 2027. године), прописивање да се лица која су у пореском периоду увезла мање од пет тона угљенично интензивних производа не сматрају обвезницима у смислу овог закона, као и едукацију за примену прописа.

10. Извештај о спроведеним консултацијама.

1) Одредити циљне групе и заинтересоване стране које је потребно укључити у процес консултација.

2) У ком периоду су спроведене консултације и да ли су релевантне информације о времену и месту примене изабраних метода консултација и њиховим резултатима, објављене на Порталу „еКонсултације”? Навести линк са Портала „еКонсултације” или неке друге интернет странице преко које су спроведене консултације.

3) Навести циљне групе и заинтересоване стране које су учествовале у консултацијама.

4) Да ли су у консултације укључени представници микро, малих и средњих привредних субјеката из регулисане области и осетљиве друштвене групе на које пропис утиче, представници удружења која се баве заштитом животне средине, као и представници удружења који се баве родном равноправношћу?

5) Наведите примедбе, сугестије и коментаре на текст прописа, достављене у току консултација које су усвојене.

6) Наведите примедбе, сугестије и коментаре на текст прописа, достављене у току консултација које нису усвојене и објаснити разлоге за њихово неприхватање.